

Nieuwsbrief ProDemos

nummer 5 | 2019

p. 8-9 | Kriskras door Nederland voor gastlessen, rechtbankbezoeken en cursussen: onze ruim 70 begeleiders in het land doen het! Begeleider Annika houdt een week een dagboek voor ons bij.

p. 4-5
Meekijken bij het
Provinciespel

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

In dit nummer

p. 2 | Nieuw: Grondwetstrijd!

In deze nieuwsbrief vertelt collega Menno hoe hij een educatief programma ontwikkelde voor het Oranjehotel, de beruchte gevangenis uit de Tweede Wereldoorlog. Ook introduceren we ons nieuwe spel Grondwetstrijd, nodigen we je uit voor de collegereeks Media en Politiek en hebben we nieuws over de Docentendag Maatschappijleer 2020!

En verder...

p. 6 | Algemene Politieke Nabeschouwingen

p. 11 | Goed voorbereid naar politiek Den Haag

p. 12 | Column Martijn Polak

Grondwetstrijd

Tijdens onze educatieve programma's in Den Haag kunnen leerlingen een nieuw programmaonderdeel tegenkomen: de Grondwetstrijd. Het concept is bedacht door grafisch ontwerper Daan Jesper Kars. Hij studeerde in 2018 met dit ontwerp af aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten. ProDemos heeft zijn concept verder ontwikkeld, waardoor het nu een spelonderdeel is in de vorm van een Jengatoren.

De grondwetsartikelen zijn als blokken gestapeld. Bij de artikelen

zijn stellingen bedacht waarover de leerlingen hun mening moeten geven. Op basis hiervan pakken ze wél of niet een blok uit de toren. Zo leren leerlingen dat bepaalde opvattingen kunnen schuren met de grondwet.

De impliciete boodschap van de Grondwetstrijd is dat de rechtsstaat (de toren) in gevaar kan komen als je te veel aan grondwetsartikelen morrelt. Dit betekent echter niet dat je niet kunt discussiëren over de artikelen, of dat de grondwet onveranderbaar is.

Politiek Café: Hoe beschermen we Nederland?

Na jaren van bezuinigen kiest het kabinet-Rutte III nu voor hogere defensie-uitgaven. Nederland neemt zijn leger onder de loep. Welke keuzes worden hierin gemaakt? Komen de keuzes voor meer tanks en artillerie voort uit angst voor de situatie aan de oostgrens van de Europese Unie? En waar kiest Nederland op lange termijn voor?

Tijdens het Politiek Café op dinsdag 10 december debatteren we over de nieuwe uitgaven van defensie. De landmacht, luchtmacht, marine en marechaussee mogen weer investeren van het kabinet. Maar is dat genoeg om de norm van de NAVO (2% van het bruto binnenlands product) te halen? Hoe kijken kabinet en parlement aan tegen de veranderende geopolitieke situatie waarin Nederland en de wereld zich bevinden?

prodemos.nl/defensie

Rapporten Visitatiecommissie en Onderzoekscommissie

De afgelopen periode zijn er twee onderzoeken uitgevoerd naar ProDemos. De vierjaarlijkse visitatie werd uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als onderdeel van onze subsidieregeling. Daarnaast was er de commissie van onderzoek, die werd ingesteld naar aanleiding van meldingen van grensoverschrijdend gedrag door een leidinggevende bij ProDemos. De arbeidsrelatie met deze leidinggevende is naar aanleiding van deze meldingen beëindigd.

Beide commissies benoemen de bevoegde en betrokken medewerkers van ProDemos. Het visitatierapport is zeer positief over de activiteiten en producten van ProDemos. Tegelijkertijd komen beide rapporten ook met aandachtspunten, die deels voortkomen uit de sterke groei van de organisatie in de afgelopen jaren. De aandachtspunten liggen vooral op het gebied van de zorg voor de eigen organisatie, de ondersteunende diensten en de veiligheid voor medewerkers.

ProDemos bedankt de beide commissies voor de zorgvuldige wijze waarop zij hun werk hebben uitgevoerd. We zullen de komende tijd in samenhang opvolging geven aan de aanbevelingen uit de rapporten en de vragen die de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ons heeft gesteld.

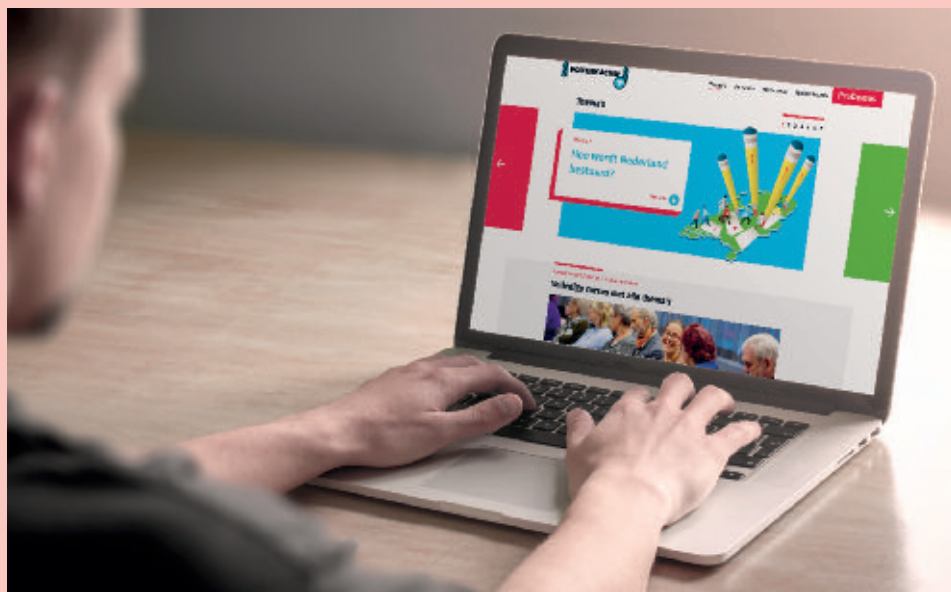
prodemos.nl/rapporten

Nieuw: gratis toolbox cursus Politiek Actief

Met de cursus Politiek Actief wil ProDemos zoveel mogelijk burgers bereiken in alle gemeenten van Nederland. Met de gratis toolbox Politiek Actief kunnen griffiers nu ook zelf een cursus Politiek Actief samenstellen en geven. De nieuwe website politiekactief.prodemos.nl geeft alle informatie over de cursus, inclusief toegang tot werkvormen en PowerPoint-presentaties.

Griffiers kunnen ook bijbehorende cursusmappen bestellen bij ProDemos.

Bij ProDemos staan we natuurlijk ook altijd open voor een samenwerking als je de cursus toch liever door onze ervaren cursusleiders laat uitvoeren. Met vragen of voor meer informatie kun je ons bereiken via politiekactief@prodemos.nl.

Tussen festival en streekbus: meekijken bij het Provinciespel in Utrecht

Met tien provincies organiseert ProDemos het Provinciespel. In 2019 speelden bijna vierduizend studenten en scholieren het spel. Hoe werkt dat Provinciespel en wat leren de spelers? We keken mee met begeleider Ruud Smits, die vorige maand de studenten Handhaving Toezicht en Veiligheid van het ROC Midden Nederland ontving op hun provinciehuis in Utrecht.

Moeten er festivals komen, vindt de achterban streekvervoer belangrijker of heeft de provincie behoefte aan meer stageplaatsen?

Elke partij doet voorstellen voor voorzieningen, een meerderheid van de stemmen betekent dat de voorziening op de plattegrond mag worden geplaatst.

Als alle studenten zitten, vraagt Ruud de studenten wat ze denken dat er gebeurt bij de provincie. 'Praten over begrotingen?' twijfelt een student. 'Gratis koffie drinken,' grapt een ander. Ruud vraagt hoe de toekomstige handhavers naar school gaan. 'Met de bus,' is het antwoord. Ruud vertelt dat de Provinciale Staten ook het openbaar vervoer in de provincie regelen. De provinciale politiek komt ineens een stuk dichterbij.

PARTIJEN VORMEN

Het Provinciespel begint met het vormen van eigen politieke partijen.

De studenten bedenken wat voor soort partij zij zijn. Wat zijn hun standpunten en wie is hun achterban? En voor de studenten zelf van groot belang: wat is eigenlijk de partijnaam en bijbehorende slogan?

VAN VOORKEUR NAAR VOORSTEL

Wanneer alle partijen gevormd zijn, wijst Ruud naar de grote, kleurrijke provincieplattegrond in het midden van de zaal. De grootste plaatsen en wegen staan erop, maar alle voorzieningen staan nog naast de plattegrond. Welke vinden de partijen het belangrijkste?

Dat klinkt makkelijker dan het is. Want hoe overtuig je andere partijen om voor jouw voorstel stemmen? Het debat barst los.

IN DEBAT

De handhaver komt in de studenten naar boven als Rood Rechts een festival wil plaatsen: 'Hoe ga je controleren dat er geen alcohol gedronken wordt door minderjarigen?' 'Door extra beveiligers aan te nemen en door een polsbandjes-systeem,' is het doordachte antwoord.

Bij de stemming haalt de partij negen stemmen binnen. Voor een meerderheid zijn er elf nodig. Maar er ging iets mis bij de partij die het voorstel deed. De partijleden die het voorstel deden stemden zelf niet mee. Ruud grapt: 'Morgen in de krant: *Dylan van Rood Rechts stemt niet voor eigen voorstel.*' Hij legt uit dat de indieners gewoon mee mogen stemmen en start de stemronde

opnieuw. En ja hoor, even later plaatst Dylan trots het festival op het kleed.

Er volgen pleidooien voor winkelcentra, nachtbussen en stageplaatsen. De allerlaatste vraag, aan de partij Groen Hart, is een lastige: wat draagt het voorgestelde streekvervoer bij aan de provincie Utrecht? De vraag komt van Rechts Rood, de partij die eerder een festival voorstelde. 'Mensen naar festivals brengen,' lacht een partijlid. Zijn alerte reactie werkt, want ook het streekvervoer verschijnt even later op de plattegrond.

GESPREK MET STATENLEDEN

Het spel eindigt met een gesprek met een echt Statenlid. Studenten mogen alles vragen aan Statenleden Stefan Berlijn van Forum voor Democratie en Wilma de Boer van de Partij van de Arbeid. Waarom is Berlijn dit werk gaan doen? 'Ik was eerst journalist. Het viel mij op hoe makkelijk de provincie geld

uitgeeft wat niet van haar is. Daar wilde ik iets aan doen,' antwoordt hij.

AFSLUITING

Na het gesprek met de Statenleden is de gastles eigenlijk afgelopen, maar Ruud vertelt dat de klas ook nog naar de Statenzaal kan gaan. Normaal spelen klassen het Provinciespel daar, maar deze dag is er toevallig een debat over de begroting. De hele klas is enthousiast en gaat kijken. Als Ruud een half uur later weggaat, zit een deel er nog steeds.

Zelf met de klas het Provinciespel spelen? Kijk op prodemos.nl/provinciespel.

Politiek Café: Algemene Politieke Nabeschouwingen

In het Politiek Café van september gingen politiek verslaggever **Marloes Lemsom** (Buitenhof) en **Pieter Heerma**, fractievoorzitter van het CDA in de Tweede Kamer, met een volle zaal in gesprek over de afgelopen Algemene Politieke Beschouwingen (APB).

NIEUWE VERHALEN BRENGEN

Op het drukste moment, de zondag voor de APB, vallen de verschillende rollen van politici en journalisten extra op. Fractievoorzitters willen aanschuiven bij een talkshow en Heerma had daarin het voordeel een nieuw en daarmee interessant gezicht te zijn. Tegelijk moest Lemsom voor Buitenhof de afweging maken of de fractievoorzitter van het CDA wel met een nieuw verhaal zou komen voor de uitzending. In de week voor de APB woedt er ook een strijd tussen journalisten. Wie krijgt wie aan tafel? Iedereen wil de minister van Financiën, maar hij is de hele week al op televisie en daardoor daalt zijn nieuws-waarde ook weer.

‘Deze APB waren eigenlijk voor de coalitie interessanter dan voor de oppositie,’ vindt Lemsom. Want, zo legt ze uit, vlak na de volgende APB begint de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Dan wil je eigenlijk al een tijdje gezien worden door potentiële kiezers. Als je dan als coalitie pas net een nieuw verhaal hebt gepresenteerd, ben je volgens Lemsom eigenlijk te laat.

VAN INHOUD NAAR IMAGO

Iemand uit het publiek vraagt of politici soms niet meer bezig zijn met hun eigen

Het kan voor bewinds-
lieden best saai zijn.
Het is veel leuker om
zelf mee te doen.

3 tips voor het kijken van politieke debatten in de Tweede Kamer

In september vonden de Algemene Politieke Beschouwingen plaats. Het bekijken van zulke politieke debatten is een echte sport. Politiek analist en journalist bij Buitenhof Marloes Lemsom geeft alvast drie tips om bijvoorbeeld ook de debatten rondom de belangrijke begrotingen, die tot het kerstreces doorgaan, te kijken:

1. Wie interrompeert wie? Kijk naar welke politicus het vaak oneens is met anderen. Let dan meteen even op de politici die ook al in de startblokken stonden om zich naar de interruptiemicrofoon te haasten. Soms is het namelijk een gevecht wie het eerste bij de microfoon is en wie daardoor de meeste aandacht krijgt.
2. Let op catchfrases, zinnnetjes die bepaalde politici veel gebruiken. Politici bereiden hun debatten goed voor en komen soms met

ingestudeerde catchfrases om op te vallen bij journalisten. Pieter Heerma (CDA) zei bij de Algemene Politieke Beschouwingen bijvoorbeeld heel vaak “het slechtste van twee werelden.” En dat werkte, want Buitenhof postte op Facebook een video met Heerma, inclusief zijn catchfrase.

3. Houd de eerste rij in de gaten. Daar zitten vaak de fractievoorzitter en nummer twee van de lijst naast elkaar te overleggen, zoals Jesse Klaver met Kathalijne Buitenweg (GroenLinks). Toen er iets gezegd werd waarop Klaver niet voorbereid was, viel dat op doordat hij iets ingefluisterd kreeg van Buitenweg.

Extra tip: kom de sfeer proeven op de publieke tribune in de Tweede Kamer! Net als bij sport voel je de sfeer veel beter als je er zelf bij bent.

Save the date: Docentendag Maatschappijleer 2020

imago dan met de inhoud van het beleid. Lemsom vertelt dat ze wel eens spreekt met woordvoerders die ideeën bij haar proberen te testen. Vindt ze dit onderwerp interessant genoeg voor in de uitzending van Buitenhof? De woordvoerders bespreken dit plan *daarna* pas met hun fractievoorzitter en Lemsom krijgt vervolgens dikwijls een excuus: het besproken plan gaat toch niet door. Kwam het idee van de politicus dan voort vanuit inhoud of vanuit scoringsdrang?

Moderator Marcel René Bamberg vraagt Heerma hoe vervelend hij het vindt als een andere partij hetzelfde verhaal heeft als hij. Je valt dan natuurlijk minder op. Heerma geeft aan dat het twee kanten op werkt, omdat het uiteindelijke doel is om het volk te vertegenwoordigen en namens hen de juiste beslissingen voor Nederland te nemen. Als meerdere partijen eensgezind zijn, is dat juist een goed teken. Politieke partijen kunnen dan daadwerkelijk samen iets veranderen.

BIJZONDERE GEBEURTENISSEN

Vanuit de zaal wordt een actuele vraag gesteld: wat was de invloed op de APB van de situatie rondom Derk Wiersum, de advocaat die de ochtend van de APB vermoord werd? Heerma geeft aan dat hij een verhaal over drugs wilde vertellen en daar twee invalshoeken voor kon gebruiken. Eén insteek was of de gebruiker zich niet iets meer zou moeten schamen, de andere legde een focus op het aanpakken van de georganiseerde misdaad. Door de recente gebeurtenis koos hij voor de tweede invalshoek.

Bamberg brengt tot slot de voetbal-kijkende ministers ter sprake. 'Het kan voor bewindslieden best saai zijn, zij moeten twee dagen stilzitten. Het is veel leuker om zelf mee te doen,' sluit Heerma af.

Op vrijdag 14 februari 2020 vindt de Docentendag Maatschappijleer plaats. De Docentendag Maatschappijleer is de jaarlijkse vakconferentie voor docenten maatschappijleer, maatschappijkunde, maatschappijwetenschappen en burgerschap. Een dag (én avond) boordevol lezingen, workshops en excursies. Vanaf maandag 2 december 2019 kun je je inschrijven voor de Docentendag.

Bénédicte Ficq

De Docentendag Maatschappijleer vindt net als vorig jaar plaats in de Grote Kerk en bij ProDemos in Den Haag. De openingslezing wordt gegeven door strafrechtadvocaat Bénédicte Ficq. Dankzij haar jarenlange ervaring als strafpleiter en haar achtergrond in de sociale advocatuur kan zij bij uitstek met docenten van gedachten wisselen over de rol van strafrechtadvocatuur in de rechtsstaat. Zo is Ficq onder andere de advocaat van Marianne van Ooyen-Houben, de klokkenluider over beïnvloeding van rapporten bij het ministerie van Justitie en Veiligheid. Ook spande ze een rechtszaak aan tegen de tabaksindustrie vanwege het bewust benadelen van de gezondheid van mensen, bijvoorbeeld door sigaretten extra verslavend te maken.

Na de openingslezing volgen twee rondes waarin docenten kunnen kiezen uit workshops, lezingen en excursies.

De dag wordt afgesloten met een speciaal theatercollege. Tussen de lezingen, workshops en excursies door kunnen docenten inspiratie opdoen op de Informatiemarkt. Hier staan meer dan dertig organisaties met lesmaterialen en informatie over hun programma's.

Echte enthousiastelingen kunnen de avond vóór de Docentendag, donderdag 13 februari, ook al genieten van de Docentenavond. In de Gotische Zaal van Paleis Kneuterdijk praten we over de verhoudingen tussen politiek en media. Persoonlijke contacten en een uitgekende strategie maken onderdeel uit van de relatie tussen politiek en media. Maar hoe kijken journalisten, politici en woordvoerders aan tegen die balans? Wees erbij en krijg een bijzonder kijkje in de dynamiek van het Binnenhof!

prodemos.nl/docentendag

Dagboek *van een begeleider in het land*

Annika van Staa is docent Maatschappijleer. Ze werkt 1 dag op een middelbare school en reist de rest van de week kris-kras door Nederland voor ProDemos.

Maandag 7 oktober

Vandaag mag ik de week starten met een Democracy in Pijnacker. Dertig leerlingen van basisschool De Bonte Tol stormen de raadzaal binnen. Vol enthousiasme richten ze partijen op als 'De Big Eaters' en 'De Groene Partij'. Ze schrijven partijprogramma's en selecteren gebouwen. Met een ruime meerderheid van stemmen kiezen de leerlingen vrijwel alle door de partijen voorgestelde gebouwen en voorzieningen voor de stad Democracy. Zo vullen ze de stad ronde voor ronde op

democratische wijze met onder andere een gemeentehuis ('want anders kunnen we niets beslissen voor onze stad!'), een daklozenopvang en een oplaadpunt voor elektrische auto's.

In de middag reis ik naar Den Haag voor een training en een overleg met de Ondernemingsraad van ProDemos, waar ik lid van ben. Beide intensief, maar gelukkig heb ik de energieke ochtend om op te teren!

Vroeg mijn bed uit om Fort De Bilt in Utrecht te openen. De sloten van de bunkers gaan steeds minder makkelijk open door de gure herfstregen. Vandaag komen internationale pabo-studenten langs voor een rondleiding. Nadat ze de Engelstalige introductiefilm bekeken hebben, laat ik ze zelf ervaren hoe wij vredeseducatie in ons programma implementeren: ze gaan in twee groepen, met een student/docent als tolk, door de Ken Jezelf Kazerne om vragen te beantwoorden over vooroordelen, groepsvorming en het verschil tussen feit en mening. Daarna begeleid ik ze in de schijvenloods bij het spel Terra Nova. Tot slot ontdekken de studenten de beladen geschiedenis van het Fort met hulp van de tabletspeurtocht buiten. De studenten vatten de ochtend samen met een bewondering voor de creativiteit van het project en vertellen 'leren door ervaren' als tool mee te nemen in hun eigen lessen.

's Avonds in Katwijk is de laatste bijeenkomst van de pilotcursus Politiek Actief voor mensen met een beperking. Ik was cursusleider en het is tijd voor de evaluatie van de cursus. Er komen veel positieve reacties, de pilot was goed voorbereid! We krijgen ook veel creatieve en constructieve tips om de cursus nog beter toegankelijk te maken voor mensen met een visuele, auditieve of lichamelijke beperking. We eindigen met een gezellige afscheidsborrel, waar afspraken worden gemaakt over het bijwonen van een raadsvergadering en de deelnemers hun vervolgstappen bespreken. De feestelijke afsluiter is de uitreiking van de certificaten!

Woensdag 9 oktober

Ik heb een korte belafsprak met Job van debat.nl, hij verzorgt morgen de debat-training als onderdeel van de cursus Politiek Actief in Hilversum. Ik vertel hem over de cursus en de groep, zodat hij zijn training op ons kan toespitsen.

Donderdag 10 oktober

Vanavond is weer een moment van afscheid voor mij, maar de cursus Politiek Actief in Hilversum, Gooise Meren en Wijdemeren is nog niet helemaal voorbij: de cursisten wonen volgende week nog een raadsvergadering bij in hun eigen gemeente. Het is dus wel de laatste avond dat we als groep bij elkaar zijn. Tijd voor een groepsfoto!

Nieuw: educatief lesprogramma bij het Oranjarahotel

Tussen 1940 en 1945 hielden de Duitse bezetters in het Oranjarahotel in Scheveningen ruim 25.000 mensen gevangen voor verhoor en berechting. In september opende het Nationaal Monument Oranjarahotel, een herinneringscentrum en tentoonstelling. Namens ProDemos maakte Menno Woudt een educatief programma in het Oranjarahotel voor middelbare scholieren.

VERZETSSTRIJDERS EN MEER

Menno legt uit wat er zo bijzonder is aan dit programma: 'Het Oranjarahotel is één van de weinige plekken in Nederland waar je nog op de plek zelf kunt ervaren hoe het leven van een gevangene er in die tijd moet hebben uitgezien.' Cel 601, de dodencel, is bijvoorbeeld nog steeds in oorspronkelijke staat te zien.

In het Oranjarahotel zaten mensen uit alle hoeken van Nederland die de Duitse wetten hadden overtreden. Dit waren veelal verzetsstrijders, maar ook Joden, Jehova's getuigen en communisten. Een bekend voorbeeld is de 'Soldaat van

Oranje' Erik Hazelhoff Roelfzema. Menno vertelt hoe hij in het lesprogramma de heftige geschiedenis van het Oranjarahotel koppelt aan de tijd van nu: 'Het programma gaat over de rechtsstaat,

maar juist ook over het ontbreken daarvan. Leerlingen komen er tijdens het educatieve programma achter wat er gebeurt als bepaalde vrijheden je worden ontnomen.'

In het Oranjarahotel zaten mensen uit alle hoeken van Nederland die de Duitse wetten hadden overtreden.

MORRELEN AAN DE RECHTSSTAAT

‘Dagboeken, borduursels en foto’s vormden de basis van het programma,’ vertelt Menno. Leerlingen krijgen bij binnenkomst eerst een introductiefilmpje te zien. Dit vertelt het verhaal van het Oranjehotel vanuit het oogpunt van een jongen die in de gevangenis zat.

Daarna spelen de leerlingen het spel *Het (recht)staat of valt*, waarin ze ontdekken welke rechten gedurende de oorlog door de Duitse bezetter werden ontnomen.

Collegereeks Media en Politiek

‘Het is niet vanzelfsprekend dat je in vrijheid leeft.’

Menno bedacht een rechtopstaand bord met ongeveer 40 pinnen die elk een ander recht voorstellen. Bovenop deze rechten ligt een schijf: de rechtsstaat. Elke keer als een leerling een pin en dus een recht uit het bord trekt, valt de rechtsstaat een klein beetje verder naar beneden. Menno: ‘Aan de hand van voorbeelden zie je dat de rechtsstaat langzaam instortte. Je mocht bijvoorbeeld niet langer ‘Leve de koningin!’ roepen, maar ook niet meer naar de bioscoop als je Joods was.’ Zo zien leerlingen dat de rechtsstaat een geheel is: zowel de kleine als de grote vrijheidsbeperkingen hebben impact.

NIET VANZELFSPREKEND

Wat Menno belangrijk vindt om mee te geven aan scholieren? ‘Hoe bijzonder het is dat je in vrijheid leeft.’ Hij hoopt scholieren de waarde, maar ook de kwetsbaarheid van de rechtsstaat te laten ervaren: ‘Het is niet vanzelfsprekend dat je in vrijheid leeft.’

Politiek en media: ze kunnen niet zonder elkaar. Wat heeft een politicus eraan als zijn/haar opvattingen niet door de media worden verspreid? Waar zouden media zijn zonder kijkers/lezers en zonder berichtgeving over politiek en maatschappelijk verzet? En wat zou een democratie zijn zonder zichtbare en transparante politiek en vrije pers?

In de collegereeks Media en Politiek staat het belang van een vrije en onafhankelijke pers voor de democratie centraal. Vanuit deze invalshoek onder-

zoeken we in vier colleges de verwevenheid van politiek en media. Het gaat over controle van de macht, over beeldvorming en diversiteit, over maken en breken, over beïnvloeding en onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en media-wijsheid.

Bij het ter perse gaan van deze nieuwsbrief waren we nog in overleg met verschillende sprekers over de precieze data van de colleges. Kijk daarom op prodemos.nl/mediaenpolitiek om te zien wanneer de colleges plaatsvinden en wie ze geven.

Nieuw: Politics in the Netherlands

Nieuw in onze webshop is de brochure *Politics in the Netherlands*, een Engelstalige brochure voor wie op zoek is naar een grondige en bondige uitleg over de belangrijkste onderdelen van de Nederlandse staatsinrichting. In dertig pagina’s wordt de lezer meegenomen langs onder andere de verschillende bestuurslagen, wetgevingsprocedures en het formatieproces. Ook Prinsjesdag, de koninklijke familie en verschillende adviesorganen passeren de revue. De brochure is gratis te bestellen in onze webshop.

prodemos.nl/webshop

Column

Herfst in de rechtsstaat

Martijn Polak is raadsheer in de Hoge Raad der Nederlanden. Hij is lid van de Raad van Advies van ProDemos.

De rechtsstaat is geen kasplantje, en ook geen eenjarige bloem die alleen in de lente bloeit. In botanische termen: de rechtsstaat is een oude boom met stevige wortels. Zo'n boom kan tegen een stoot of een dreun. En hij doorstaat droge zomers en strenge winters. Maar als zijn wortels worden aangetast, dreigt die boom te bezwijken.

In september werd Nederland opgeschrikt door de gewelddadige dood van advocaat Derk Wiersum. Veel wijst erop dat de aanslag verband hield met het optreden van Wiersum als advocaat van een kroongetuige in een strafproces. Dat zou betekenen dat Wiersums dood meer is dan een afschuwelijke gebeurtenis voor zijn dierbaren. Dan zou die aanslag ook zijn gericht tegen de rechtsstaat.

September was ook de maand waarin de *Supreme Court* van het Verenigd Koninkrijk zich uitsprak over de 'prorogation of Parliament' door de Britse regering. Volgens de rechters was die schorsing "unlawful, null and of no effect". De inkt onder de uitspraak van de *Supreme Court* was nog niet droog of de Britse premier Johnson bestond het om zijn ongehoogen breed uit te meten: "I strongly disagree with what the justices have found." Kennelijk paste het niet in zijn politieke agenda om het op te nemen voor de rechters die gewetensvol hun rol binnen de Britse rechtsorde hadden vervuld.

"I strongly disagree with what the justices have found."

De dood van Derk Wiersum, de onwettige schorsing van het Britse parlement en een premier die openlijk kritiek levert op een hem onwelgevallige rechterlijke uitspraak: het zijn onvergelykbare gebeurtenissen. Maar zij raken alle drie het functioneren van de rechtsstaat.

Hoewel de moord een enorme dreun was, heeft zij de rechtsstaat niet geveld. De schorsing van *Parliament* duurde gelukkig korter dan een droge zomer. Maar de uitspraak van de Britse premier tastte de wortels van de rechtsstaat aan. Iedereen mag kritiek hebben op de uitspraak van een rechter, behalve een regeringsleider die in die uitspraak uitgelegd krijgt waarom hij onwettig heeft gehandeld. Zo iemand moet bij uitstek beseffen dat het voortbestaan van de rechtsstaat veel belangrijker is dan politiek lijfsbehoud.

Ik hoop dat de herfst gauw voorbij is.

De educatieve programma's voor mbo-studenten in politiek Den Haag bij ProDemos zijn voor het schooljaar 2019–2020 volgeboekt. Het aanbod van deze programma's is dit jaar sneller volgeboekt dan in eerdere jaren. Het succes van het programma is waarschijnlijk mede te danken aan de toegenomen aandacht voor burgerschapsonderwijs in het middelbaar beroeps-onderwijs.

Het is voor mbo-scholen nog wel mogelijk om educatieve programma's 'op locatie' te boeken, bijvoorbeeld de gastlessen mbo, rechtbankbezoeken, het Provinciespel of Klassenbezoek@Gemeentehuis. Daarnaast kunnen docenten op prodemos.nl/leren terecht voor werkvormen voor in de klas.

MEER RUIMTE VOOR HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Op basis van het voornemen in het regeerakkoord om alle scholieren in het voortgezet onderwijs het parlement te laten bezoeken, richt ProDemos zich in

politiek Den Haag op middelbare scholen. Op dit moment is het nog niet mogelijk om al deze scholieren te ontvangen. Daarom hebben we besloten de ruimte voor het voortgezet onderwijs te laten groeien en het aanbod voor het mbo in Den Haag niet verder uit te breiden. Wel gaat ProDemos de komende jaren verder met de ontwikkeling van het aanbod voor het mbo-onderwijs bij gemeenten, provincies en rechtbanken.

ProDemos is al gestart met de voorbereidingen voor het rooster van 2020–2021. Daarbij onderzoeken we hoeveel ruimte

Mbo-programma's politiek Den Haag volgeboekt

voor educatieve programma's in Den Haag er in dat schooljaar beschikbaar kan worden gesteld voor andere opleidingsniveaus, waaronder het mbo. Komend voorjaar wordt het rooster bekendgemaakt en kunnen scholen zich inschrijven voor het nieuwe schooljaar. Wil je er op tijd bij zijn? Schrijf je dan in voor onze Educatienieuwsbrief via prodemos.nl/nieuwsbrief en ontvang een melding vóór de inschrijving opent.

In Beeld

Nacht van de Dictatuur

Vrijdag 13 september vond de Nacht van de Dictatuur plaats in Den Haag. Filosoof Tinneke Beeckman opende de avond met een lezing over vrijheid. Daarna konden bezoekers kiezen uit allerlei programma-onderdelen. Zo gaf Pieter van Huis een drukbezochte Q&A over de werkwijze van Bellingcat en Rob de Wijk een masterclass over de opkomst van China. Ook waren er exposities en avondwandelingen naar het Binnenhof en de Gevangenpoort. De indrukwekkende voorstelling 'Kinderen van Aleppo' vormde het slot van de avond. In een monoloog vertelde George Tobal de verhalen van drie studenten die streden voor vrijheid in Syrië. Tijdens en na afloop kon je in persencentrum Nieuwspoor een speld horen vallen.

NACHT VAN DE DICTATUUR

Goed voorbereid naar Politiek Den Haag

Dagelijks komen zo'n duizend leerlingen naar Den Haag voor een educatief programma van ProDemos. Om deze bezoeken in goede banen te leiden is een goede voorbereiding op school essentieel. Daarom hebben we een handboek opgesteld voor docenten en een filmpje ontwikkeld met informatie over de dag van het bezoek en de voorbereiding hierop. Onze begeleiders

Karlijn en Omar laten in het filmpje zien wat leerlingen van een dag Politiek Den Haag kunnen verwachten én ze geven praktische tips. Eén tip geven we alvast weg: draag schone sokken, want het kan zijn dat je schoenen uit moeten bij de beveiligingsscan van de Tweede Kamer!

prodemos.nl/bezoekpolitiekdenhaag

AGENDA

Kijk voor de actuele agenda op prodemos.nl/agenda

DECEMBER

- Wo 4 Actualiteitendebat
Di 10 Politiek Café defensie

JANUARI

- Wo 15 Jongerengemeenteraad
Maasdriel
Do 23 Jongerengemeenteraad
Steenwijkerland

FEBRUARI

- Di 11 Politiek Café
Do 13 Docentenavond
Maatschappijleer
Vrij 14 Docentendag
Maatschappijleer

Op de hoogte blijven van onze activiteiten en evenementen? Meld u dan aan voor de digitale Activiteitenladder, onze maandelijkse nieuwsbrief. prodemos.nl/nieuwsbrief

Reiskostenregeling voor leerlingen-bezoek parlement van start

In de vorige nieuwsbrief berichtten we al over de reiskostenregeling voor middelbare scholen. Deze is sinds een aantal weken officieel van start!

Docenten kunnen vanaf een dag na het bezoek aan politiek Den Haag via het online reserveringssysteem van ProDemos de reiskostenvergoeding aanvragen. De module berekent de maximale vergoeding op basis van het aantal leerlingen dat daadwerkelijk het programma heeft gevolgd en de reisafstand

tussen de school en ProDemos. Via het reserveringssysteem kunnen docenten ook een unieke aanvraaglink ontvangen om door te sturen naar de financiële administratie van de school, zodat deze de aanvraag kan indienen.

We hopen dat door deze regeling (en door een grotere variatie in starttijden) steeds meer schoolklassen ProDemos en het Binnenhof bezoeken! Kijk voor meer informatie op prodemos.nl/reiskosten

ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, het waterschap, de provincie, het land en Europa.

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos
Hofweg 1H
2511 AA Den Haag

(070) 757 02 00
info@prodemos.nl
www.prodemos.nl

Deze nieuwsbrief is een uitgave van ProDemos en verschijnt 5x per jaar. Abonneer u gratis op prodemos.nl/nieuwsbrief

Redactie
Afd. Communicatie
Basisontwerp
Studio Duel
Fotografie
Bart van Vliet
Lay-out
Puntspatie [bno]
Druk
Bendion Mailsupport BV

